

Säteilyturvakeskuksen määräys vapaarajoista ja vapauttamisrajoista

Johdanto

Säteilyturvakeskuksen päätöksen mukaisesti säädetään säteilylain (859/2018) 49 §:n 3 momentin ja 85 §:n 2 momentin sekä ydinenergialain (990/1987) 7 q §:n 1 momentin 28 kohdan nojalla Säteilyturvakeskuksen määräyksestä vapaarajoista ja vapauttamisrajoista.

Määräys vastaa keskeisiltä osin sisällöltään 15.12.2018 voimaan tullutta Säteilyturvakeskuksen määräystä vapaarajoista ja vapauttamisrajoista. Tässä päivityksessä ehdotetaan, että määräykseen lisätään vapaarajojen ja vapauttamisrajojen arvoja luonnon radioaktiivisille ja keinotekoisille radionuklideille.

Tausta

Säteilylaki (859/2018) tuli voimaan 15.12.2018. Säteilyturvakeskuksen määräys vapaarajoista ja vapauttamisrajoista SY/1/2018 tuli voimaan 15.12.2018 samaan aikaan säteilylain kanssa. Tässä päivityksessä ehdotetaan luonnon radionuklidien vapauttamisrajojen täydentämistä siten, että ne koskisivat kaikkia kiinteissä materiaaleissa olevia luonnon radionuklideja, siten ettei niiden tarvitse olla tasapainossa. Luonnon radioaktiivisille radionuklideille ehdotetaan myös lisättäväksi aktiivisuuspitoisuuksien vapauttamisrajoja tietyille ainesmäärille. Lisäksi ehdotetaan vapauttamisrajojen radionuklidilistauksen kattamaan kaikki IAEA:n julkaisussa Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards. General Safety Requirements Part 3. No. GSR Part 3 (IAEA GSR Part 3) olevat radionuklidit. Samalla selkeytetään muutamia määräyksen sanamuotoja, jotta määräys on yksiselitteinen.

Säteilylaki (859/2018) tuli voimaan 15.12.2018. Säteilyturvakeskuksen määräys vapaarajoista ja vapauttamisrajoista SY/1/2018 tuli voimaan myös 15.12.2018. Siitä saatujen käyttökokemusten perusteella on ilmennyt tarvetta täsmentää kyseistä määräystä luonnon radionuklidien osalta. Lisäksi on havaittu tarve lisätä radionuklideja määräyksen liitteen 2 taulukkoon. Nykyisellään liitteen 2 taulukko kattaa neuvoston direktiivissä 2013/59/Euratom mainitut radionuklidit ja liitteessä 2 on lisättyä 44 radionuklidia IAEA:n julkaisusta (IAEA GSR Part 3).

Tavoitteet

Keskeisenä tavoitteena on laajentaa vapaarajoja ja vapauttamisrajoja koskeva määräys koskemaan suurempaa määrää radionuklideja. Näin mahdollistetaan Suomeen tulevien uusien radionuklidien sovellusten käyttö sekä niiden jätteiden käsittely.

Lisäksi ehdotetaan luonnon radionuklidien vapauttamisrajojen täydentämistä siten, että ne koskisivat kaikkia kiinteissä materiaaleissa olevia luonnon radionuklideja eikä ainoastaan hajoamistuotteidensa kanssa pitkäaikaisesti tasapainottuneita radionuklideja. Muutoksen perustana on käytännössä ilmennyt tarve, koska on toimintoja (esimerkiksi malmien rikastustoiminta), joissa hajoamistuotteet eivät ole pitkäaikaisesti tasapainottuneita.

Määräykseen ehdotettujen aktiivisuuspitoisuuksien vapauttamisrajojen rajoitetuille määrille kiinteää ainetta, on tarkoitus vähentää hallinnollista taakkaa luonnossa esiintyvien radionuklidien osalta, sillä Säteilyturvakeskuksen tekemän selvityksen mukaan työperäinen ja väestön altistus näissä tapauksissa on vähäistä.

Tavoitteena on myös selkeyttää sanamuotoja siten, että määräys on yksiselitteinen. Määräyksen liitteissä 1 ja 2 vapaarajat ja vapauttamisrajat on saatettu vastaamaan neuvoston direktiivissä 2013/59/Euratom esitettyjä arvoja.

Esitetyt muutokset eivät muuta direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpanoa vapauttamisrajojen osalta vaan täydentävät täytäntöönpanomääräystä sellaisiin erityistilanteisiin, joista direktiivi ei säädä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Säteilyturvakeskus pyytää organisaationne lausuntoa "Säteilyturvakeskuksen määräyksestä vapaarajoista ja vapauttamisrajoista". Myös muut kuin Jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi Säteilyturvakeskus pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyyntöissä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta kohdasta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan Säteilyturvakeskukselle viimeistään 31.5.2026.

Valmistelijat

Lisätietoa määräysehdotuksesta antaa tarkastaja Merja Tanhua-Tyrkkö, puh. 09 759 88 413, sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@stuk.fi

Liitteet:

[STUKin_määräys_vapaarajoista_ja_vapauttamisrajoista.pdf](#)

[STUKs_föreskrift_om_frigränser_och_friklassningsnivåer.pdf](#)

[STUKin_määräys_vapaarajoista_ja_vapauttamisrajoista_perustelumuistio.pdf](#)

[STUKs_föreskrift_om_frigränser_och_friklassningsnivåer_promemoria.pdf](#)

Jakelu:

Aalto-korkeakoulusäätiö sr
Aidian Oy
Cardirad Oy
Curium Finland Oy
Docrates Oy
Elinkeinoelämän keskusliitto
Fortum Power and Heat Oy
Helsingin yliopisto, Kemian osasto, radiokemia
HUS-yhtymä
Immuno Diagnostic Oy
Itä-Suomen yliopisto, Sovelletun fysiikan laitos
Jyväskylän yliopisto, Fysiikan laitos
Jyväskylän yliopisto, STA-palvelut
LUT-yliopisto, STA-palvelut
Lääketieteellinen Radioisotooppiyhdistys ry
Mirion Technologies (RADOS) Oy
Nordic Isotope Oy
Oulun yliopisto, Biokemian ja molekyyli­lääketieteen tiedekunta
Outokumpu Stainless Oy
Oy GE Healthcare Bio-Sciences Ab
Oy Indmeas Industrial Measurements Ab
Pagode Oy
Pirkanmaan hyvinvointialue
Platom Oy
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
POHTO Oy
Presto Oy
Saira­alafyysikot ry
Sonar Oy
STM, Työ- ja tasa-arvo-osasto
Suomen Nukliditeknikka Oy
Suomen radiologyhdistys ry
Suomen röntgenhoitajat ry
Säteilyturvallisuusneuvottelukunta

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, STA-palvelut
Teollisuuden Voima Oyj
Terrafame Oy
Turun yliopisto
Valtakunnallinen PET-keskus
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
Ydinturvallisuusneuvottelukunta
Åbo Akademi

1 § Soveltamisala

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

2 § Vaparaajat

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

3 § Säteilyn käytön vapauttaminen turvallisuusluvasta radionuklidien seoksen osalta

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

4 § Säteilyn käytön vapauttaminen turvallisuusluvasta käytettäessä useaa eri radionuklidia avo- tai umpilähteinä

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

5 § Vapauttamisrajat kiinteille materiaaleille

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

6 § Vapauttamisrajat pintakontaminaation vuoksi

Lausuntonne ehdotetusta pykälästä

LIITE 1

Lausuntonne ehdotetusta liitteestä

LIITE 2

Lausuntonne ehdotetusta liitteestä

LIITE 3

Lausuntonne ehdotetusta liitteestä

Onko teillä muuta lausuttavaa Säteilyturvakeskuksen määräykseen liittyen

Lausuntonne

Toivonen Tommi
Säteilyturvakeskus

Tanhua-Tyrkkö Merja
Säteilyturvakeskus